Carte amuzantă pentru întreaga familie

Îmblânzirea web-ului

ins@fe

Cu sprijinul: upc

Potriveşte cuvintele cu imaginea corespunzătoare:

..... = unitate centrală

..... = mouse pad

..... = ecran

..... = difuzoare

..... = cameră web

..... = imprimantă

..... = stick USB

(sau stick de memorie)

..... = mouse

..... = CD-Rom

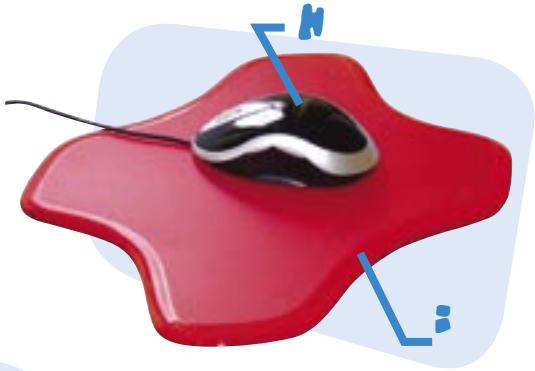

PAZA BUNĂ trece PRIMEJDIA REA

COMPUTERUL DE ACASĂ

Ştiaţi că un computer este ca o fiinţă umană? îi întreabă Maria pe Teodora şi pe Alex.

Maria este o tânără din cartier care studiază informatica la Universitate. Din când în când, ea are grijă de Teodora şi de Alex.

Teodora, Alex şi părinţii lor tocmai au cumpărat un computer nou-nouţ pe care l-au aşezat într-un loc confortabil în camera de zi. Alex şi Teodora au voie să folosească computerul o jumătate de oră pe zi, după ce şi-au terminat temele.

Într-o după-amiază, părinţii celor doi copii au invitat-o pe Maria acasă la ei, la o ceaşcă de ceai şi au rugat-o să-i ajute să configureze computerul şi **conexiunea la Internet**.

- Cum poate un computer să fie ca o persoană? râde Alex.

- Ei bine, computerul are memorie şi **procesor** care funcţionează aproape ca propriul tău creier, explică Maria.

- Cu ajutorul memoriei şi procesorului pot fi stocate o mulţime de **fişiere** importante, precum: programe, poze, documente, jocuri şi muzică. Fiecare va avea propriul lui loc special, continuă ea.

- Înţeleg! Asta înseamnă că un computer este ca un dulap cu mai multe sertare? întreabă Teodora.

- Da, exact, răspunde Maria dând din cap aprobator. Cu excepţia faptului că un computer ştie unde se află TOATE informaţiile stocate. De asemenea, computerul poate realizeze tot felul de lucruri extraordinare prin intermediul aşa-numitelor **programe de calculator**.

Alex sare în sus şi exclamă:
- Oh, ştiu despre ele! Le numim “soft-uri”.

Teodora e nedumerită.
- „Soft-uri“ sună ca atunci când Alex nu vrea să mănânce micul dejun. Şi câte „mofturi“ putem avea într-un computer? întreabă ea.

- Nu trebuie, pentru că **software** este partea invizibilă a computerului, spune tatăl chicotind. Când scrii, desenezi, te joci sau creezi prezentări, utilizezi diferite tipuri de programe. Componentele **hardware** sunt părţile computerului pe care le vezi: unitatea centrală, mouse-ul, ecranul, imprimanta şi **camera web**. Dacă software reprezintă creierul computerului, hardware reprezintă corpul lui.

Teodora îşi aude părinţii vorbind despre „conexiunea la Internet“.

- Ce este o „conexiune la Internet“? întreabă ea.
- Este o „reţea“, îi răspunde mama. Prin intermediul Internetului computerul tău se poate conecta la computerele din toată lumea; aşa cum telefonul tău este în legătură cu telefoanele din toată lumea, prin intermediul unei reţele de cabluri, tot aşa se întâmplă şi în cazul Internetului.

- Unul din lucrurile extraordinare în ceea ce priveşte con-

exiunea la Internet este că prin intermediul ei poţi trimite scrisori sau poţi vorbi cu oricine, din orice parte a globului, adaugă tatăl ei.

- Maria, cât de sigur va fi computerul nostru dacă ne conectăm la Internet? întreabă mama cu o privire îngrijorată.

Maria le explică faptul că un computer are mii de **porturi** care sunt ca nişte uşi. Acestea se deschid şi se închid pentru a primi şi trimite informaţii, ori de câte ori se conectează la Internet.

- E ca un castel imens pe care trebuie să-l aperi, spune ea.

- Dar cum putem să păzim mii de uşi, Maria? Nici măcar Alex nu s-ar descurca la acest lucru, spune Teodora.

- Vă voi da nişte sfaturi, spune Maria şi începe să explice. Pentru a fi în siguranţă, trebuie mai întâi să vă asiguraţi că v-aţi protejat computerul.

PROTEJAREA COMPUTERULUI

Atacuri

- Ştiaţi că un computer neprotejat poate fi atacat de utilizatorii de Internet de oriunde din lume, care vor să facă rău? De aceea aveţi nevoie de **firewall**. Acesta functioneaza ca un punct de control de la frontieră. „Grănicerii“ verifică tot ce intră sau iese din computerul vostru. Voi instala un firewall pe computerul vostru chiar acum, spune Maria.

Un computer sănătos

- Vă amintiţi de software? Ei bine, pe lângă soft-uri bune există şi unele dăunătoare care pot fi răspândite pe Internet, continuă Maria. **Viruşii, viermii, caii troieni şi spyware** sunt programe periculoase deoarece vă pot infecta computerul. E ca atunci când oamenii contactează o răceală sau gripă.

- Deci, cum putem proteja computerul ca să nu se îmbolnăvească? întreabă Teodora.

Maria e bucuroasă să ofere idei:

- Luptaţi împotriva viruşilor şi a spyware cu programe **anti-virus** sau **anti-spyware**. Acestea sunt programe UTILE care vă apără şi protejează computerul. Nu navigaţi niciodată pe Internet dacă nu aveţi computerul protejat. E ca şi cum n-ar exista grăniceri la frontieră. Dacă totuşi computerul vostru contactează viruşi, sunaţi-mă, spune Maria.

- Dacă computerul vostru funcţionează ciudat, s-ar putea să fie infectat cu viruşi. Dacă funcţionează neobişnuit de încet, dacă **pagina de start** se schimbă, dacă sunteţi direcţionaţi către pagini ciudate sau dacă o mulţime de ferestre de dimensiuni mici apar pe ecran, atunci computerul vostru a contactat o formă severă de „gripă“!

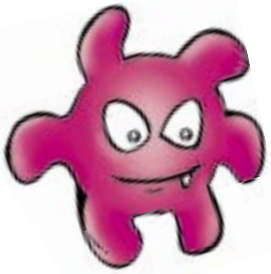

- Puteţi contacta viruşi dacă deschideţi ataşamente de e-mail de la expeditori necunoscuţi, dacă **descărcaţi** un joc sau muzică de pe un site web, dacă utilizaţi un **CD-ROM** sau un **stick USB** infectat (stick de memorie), sau dacă navigaţi pe un computer neprotejat.

Maria gustă un fursec, iar apoi continuă instalarea celor două programe foarte utile: programele anti-virus şi anti-spyware. Teodora e de-a dreptul ameţită de atâtea informaţii noi... Are nevoie de o pauză şi de un fursec!

Roagă-ţi părinţii să îţi trimită un e-mail cu **ataşament** *sau trimite-ţi tu însuţi unul. Exersează următoarele: fă clic dreapta pe ataşament şi salvează-l pe desktopul computerului. Du-te la desktop, fă clic dreapta pe document, iar apoi clic pe* **scanare**. *Dacă ştii că documentul provine dintr-o sursă sigură, atunci poţi să-l deschizi. Nu uita: clic dreapta, iar apoi SALVEAZĂ-SCANEAZĂ-DESCHIDE (SAVE-SCAN-OPEN).*

1.

2.

3.

Mama o serveşte pe Maria cu încă puţin ceai şi oftează:
- Şi ce putem face când primim **spam**?
Teodora ridică privirea de la desenul ei. A auzit oare un căţel lătrând?

LUPTA ÎMPOTRIVA SPAM-ULUI

Maria spune că 8 din 10 e-mail-uri care circulă pe Internet sunt spam.

- Deci ce este „ham“, adică spam? întreabă Teodora.

- În cutia noastră poştală primim ziare, note de plată, vederi, dar şi reclame la diferite produse pe care nu le-am solicitat. Bineînţeles că le aruncăm la coşul de gunoi imediat, explică tatăl copiilor.

- „Spam-ul“ reprezintă e-mail-urile pe care nu le-am solicitat, adaugă mama.

- Şi care-i problema cu spam-ul? întreabă Alex.

- Pe de o parte, spam-ul poate răspândi viruşi, iar pe de altă parte vă poate ademeni să cumpăraţi produse de proastă calitate sau ilegale şi să accesaţi site-uri web nepotrivite, răspunde tatăl.

Alex este dornic să folosească e-mail-ul cu prietenii şi rudele din străinătate şi vrea să afle exact diferenţa între spam şi e-mail-ul obişnuit.

Maria îi spune că trebuie să fie foarte atent la e-mail-urile pe care le primeşte de la persoane necunoscute şi care conţin ataşamente şi subiecte care promit multe. De asemenea, ar trebui să activeze un filtru de spam pentru e-mail-urilor primite.

Maria mai adăugă că utilizarea unui singur cont de e-mail pentru toate activităţile desfăşurate pe Internet va atrage foarte mult spam.

- Deci, nu e suficientă doar o adresă de e-mail? întreabă Teodora.

- Dacă desfăşuraţi multe activităţi pe Internet, creaţi-vă câteva conturi de e-mail: unul pentru a ţine legătura cu prietenii, altul pentru chat şi un al treilea, de exemplu, pentru pagina de Internet pe care o utilizaţi pentru a crea albume foto, răspunde Maria.

- Ori de câte ori vă publicaţi e-mail-ul pe Internet, descrieţi-l în loc să-l scrieţi în întregime, aşa cum este, pentru

a evita preluarea în mod automat şi folosirea lui de către cei care trimit spam, adaugă Maria.

- Alex, în felul acesta, te poţi proteja împotriva spam-urilor, spune Maria.

- Alex este atât de inteligent, încât mă îndoiesc că ar putea fi păcălit de „ham“, adică ... spam, spune Teodora.”

Vicky.Smith@northbell.com Felicitare electronică de ziua de naştere

Herbert.Weiler@junkworld.com Poze amuzante

Sonia. Roberts@exporting.jp Bună, cum o mai duci?

Urmează sfaturile Mariei şi învaţă cum să îţi descrii* adresa de e-mail *ori de câte ori trebuie să o publici on-line. Aşa vei evita preluarea ei în mod automat şi folosirea de către persoanele care trimit spam.

cybercat.smith@mymail.com = cybercat punct smith la mymail punct com

Pentru a exersa, descrie adresele de e-mail ale membrilor familiei tale.

E-mail-ul tău: .....

E-mail-ul familiei tale: .....

E-mail-ul mamei tale: .....

E-mail-ul tatălui tău: .....

NAVIGAREA PE INTERNET

Bine, Maria, acum hai să navigăm! spune Alex plin de entuziasm. Teodora este gata să-şi pună costumul de baie cel nou, când Alex începe să explice râzând că navigarea pe Internet e doar o expresie.

Pentru a o ajuta pe Teodora să înţeleagă, înainte ca Maria să continue cu explicaţiile, uită-te la activităţile din chenar şi încercuieşte-le pe acelea pe care le poţi face doar dacă eşti conectat la Internet.

e-mail **a juca un joc**

a urmări un film **a descărca un program**

a asculta muzică **a căuta numere de telefon**

a căuta informaţii **a scrie o poveste**

a participa la o sesiune de chat **a desena**

a încărca o poză din camera digitală

a trimite poze **a cumpăra produse**

a edita o poză

Maria explică faptul că pe Internet poţi să accesezi **site**-uri **web** pe diferite teme. Toate site-urile web au o adresă, de exemplu http://www.sigur.info/. Insă există atât de multe site-uri pe Internet, încât specialiştii în domeniu au creat motoare de căutare (Google, Lycos, Yahoo, etc.) cu ajutorul cărora pot fi căutate site-uri web folosind cuvinte cheie. Pentru a exemplifica acest lucru, Maria deschide un **browser** (o aplicaţie de navigare pe Internet) şi în câmpul corespunzător adresei **URL**, introduce adresa **motorului de căutare**: http://edu.genium.ro/.

Motoarele de căutare uşurează pescuitul în oceanul Internetului, spune Maria. Pescarii inteligenţi îţi pot spune care peşti sunt buni şi care nu, continuă ea.

Alex e nerăbdător să caute informaţii despre Tyrannosaurus Rex, cel mai mare si puternic dinozaur. El introduce "Tyrannosaurus Rex" şi obţine câteva site-uri. Alex e chiar curios. El găseşte 3 site-uri Internet cu informaţii utile şi poze.

- E nemaipomenit! Aş putea să scriu cel mai bun referat pentru şcoală cu informaţiile de aici şi să-i impresionez pe toţi , spune Alex. Ar arăta atât de bine cu poze şi tot felul de informaţii...

- Bineînţeles că ai putea! spune Maria, dar nu trebuie să aveţi încredere în prima pagină bună pe care aţi găsit-o. Verificaţi cel puţin 3 site-uri diferite şi comparaţi informaţiile găsite. Nu uitaţi: oricine cu acces la Internet poate crea şi publica informaţii pe Internet.

- Întotdeauna când scrii un referat, menţionează sursa informaţiilor şi a pozelor pe care le-ai folosit ... Aşa procedează un adevărat om de ştiinţă.

Împreună cu părinţii tăi tastează adresa http://edu.genium.ro/ în browser. Căutaţi informaţii despre Tyrannosaurus Rex şi încercaţi să aflaţi când a trăit acest dinozaur. De asemenea, încercaţi să găsiţi o poză potrivită cu acest dinozaur. Nu uitaţi să verificaţi informaţiile pe trei site-uri diferite.

Când a trăit Tyrannosaurus Rex: .....
Surse: .....
.....

Cum arăta un Tyrannosaurus? .....
.....
Surse: .....

Dacă aveţi imprimantă, tipăriţi o poză a acestui dinozaur şi lipiţi-o în chenarul de mai sus.

Alex doreşte să păstreze adresele celor 3 site-uri web. Ajutat de Maria, el salvează paginile de Internet în **directorul** lui de favorite astfel: accesează pagina respectivă, face clic pe meniul **Favorite** din **bara de unelte** situată în partea de sus a ecranului şi adaugă pagina la favorite. El poate crea chiar şi un nou director cu propriul nume pentru a-şi păstra site-urile web într-un loc diferit de cel al surorii lui. Alex se simte mândru de el, la fel şi părinţii lui. Şi Teodora e mândră de el, deşi este puţin geloasă.

Împreună cu părinţii tăi tastează adresa http://edu.genium.ro/ în browser. Apoi căutaţi un subiect anume, de exemplu Tyrannosaurus Rex, şi salvaţi cele trei site-uri pe care le consideraţi cele mai interesante, făcând clic pe meniul Favorite din partea de sus a paginii browser-ului şi adăugaţi-le la site-urile voastre favorite. Puteţi să vă creaţi şi un director personal.

1.

2.

3.

- Nu uitaţi, dragii mei, spune Maria, că uneori s-ar putea să căutaţi anumite informaţii pe Internet şi să găsiţi site-uri web care nu au nimic în comun cu ceea ce căutaţi voi. S-ar putea să găsiţi site-uri irelevante, neserioase sau chiar dezagreabile. Dacă cumva se întâmplă să descoperiţi site-uri cu un conţinut nepotrivit, care vă fac să vă simţiţi stânjeniţi, vorbiţi cu părinţii voştri despre ele şi rugaţi-i să semnaleze prezenţa acestora unui **centru de asistenţă.**

REGULILE DE AUR ALE MARIEI PENTRU A FI ÎN SIGURANŢĂ PE INTERNET

> ***Foloseşte programe anti-virus, anti-spyware şi filtre spam pe computerul tău. Navighează întotdeauna pe un computer protejat!***

> ***În cazul în care computerul tău începe să funcţioneze ciudat, acesta ar putea să aibă un virus. Ia legătura imediat cu un specialist în computere***

> ***Deschide şi răspunde numai la e-mail-urile provenite de la persoane pe care le cunoşti***
> ***Obişnuieşte-te să scanezi ataşamentele de e-mail înainte de a le deschide***

> ***Adresa ta de e-mail reprezintă o informaţie cu caracter personal, de aceea nu o publica pe Internet***

> ***Atenţie la spam-ul trimis prin SMS: nu da numărul tău de telefon mobil decât persoanelor pe care le cunoşti bine.***

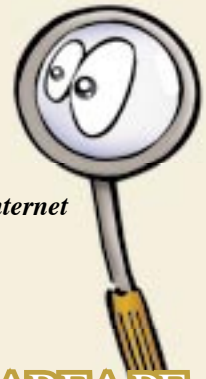

REGULILE DE AUR ALE MARIEI PENTRU NAVIGAREA PE INTERNET

> ***Compară informaţiile pe care le-ai găsit***

> ***Fii cu ochii-n patru la site-urile şi fişierele noi***

> ***Vorbeşte cu părinţii dacă ai găsit site-uri cu conţinuturi care te fac să te simţi stânjenit. Roagă-ţi părinţii să semnaleze prezenţa acestora instituţiilor abilitate.***

LEGĂTURI UTILE PROPUSE DE MARIA

Teodora şi Alex pot urma pe Internet un curs în limba engleză despre doi copii, Niamh şi Fionn, care învaţă cum să navigheze pe Internet: ***http://test.scoilnet.ie/webwise/lessons/index.html***

Sfaturi utile privind protejarea computerelor pot fi găsite pe site-ul Internet Microsoft: ***http://www.microsoft.com/romania/securitate/default.mspx***

TESTEAZĂ SECURITATEA CONEXIUNII VOASTRE LA INTERNET

• Toate computerele din casă sunt echipate cu programe actualizate anti-virus, anti-spyware şi de filtrare a spam-ului.
DA **NU**

• Dacă eu sau părinţii mei avem probleme cu computerul, cerem ajutorul unui expert în computere.
DA **NU**

• Pe computerul nostru avem conturi separate de utilizator.
DA **NU**

• Nu deschidem e-mail-urile provenite de la persoane necunoscute.
DA **NU**

• Întotdeauna scanăm ataşamentele înainte de a le deschide.
DA **NU**

• Folosim un filtru pentru e-mail-uri.
DA **NU**

• După ce am terminat lucrul pe Internet, ne deconectăm de la Internet.
DA **NU**

• Parolele sunt secrete de familie – nu trebuie să le spunem nimănui.
DA **NU**

• Nu deschidem sau nu facem clic în interiorul ferestrelor ce apar pe ecran, doarece s-ar putea să conţină viruşi.
DA **NU**

• Ne facem în mod regulat copii de siguranţă ale fişierelor importante.
DA **NU**

De câte ori ai răspuns da?

9-10 răspunsuri afirmative: Felicitări – eşti expert în ceea ce priveşte securitatea conexiunii tale la Internet. Păstrează-ţi atitudinea preventivă şi fii la curent cu informaţiile de pe acest site util despre securitatea conexiunii la Internet cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

6-8 răspunsuri afirmative: Foarte bine. Se pare că ştii multe despre computere şi Internet. Totuşi, găseşte-ţi timp pentru a afla mai multe informaţii despre securitatea conexiunii la Internet, accesând site-ul cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Mai puţin de şase răspunsuri afirmative: Trebuie să te perfecţionezi. Navigarea pe Internet poate fi plăcută şi instructivă doar dacă ştii cum să te protejezi. Pentru mai multe informaţii întreabă-ţi părinţii şi profesorii şi nu uita să vizitezi acest site util în ceea ce priveşte securitatea conexiunii la Internet cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Verifică dacă ai înţeles!

Completează cuvintele care lipsesc. Dacă nu eşti sigur, uită-te în text.

- Nu naviga niciodată pe Internet dacă computerul tău nu este .....

- Poţi contacta ..... dacă deschizi ataşamente de e-mail de la expeditori ....., dacă ..... un joc sau muzică de pe un site web, dacă utilizezi un CD-ROM sau un stick USB ....., sau dacă navighezi pe un computer .....

- Dacă computerul tău funcţionează ....., s-ar putea să fie infectat cu viruşi.

- Fii foarte atent cu e-mailurile pe care le primeşti de la persoane..... şi care conţin ..... şi ..... care promit multe. Acestea pot fi .....

- Utilizarea unui ..... cont de e-mail pentru toate activităţile desfăşurate pe Internet va atrage foarte mult .....

- Nu trebuie să ai încredere în ..... pagină web bună pe care ai găsit-o. Verifică cel puţin..... site-uri diferite şi ..... informaţiile găsite în ele. Nu uita: ..... cu acces la Internet poate crea şi ..... informaţii pe net.

- ..... şi ..... sunt programe UTILE, care îţi apără şi protejează computerul.

- Dacă cumva se întâmplă să descoperi site-uri cu conţinut nepotrivit, care te fac să te simţi stânjenit, ... cu ..... tăi despre ele.

- ..... părinţilor dacă găseşti site-uri cu conţinut care te fac să te simţi stânjenit.

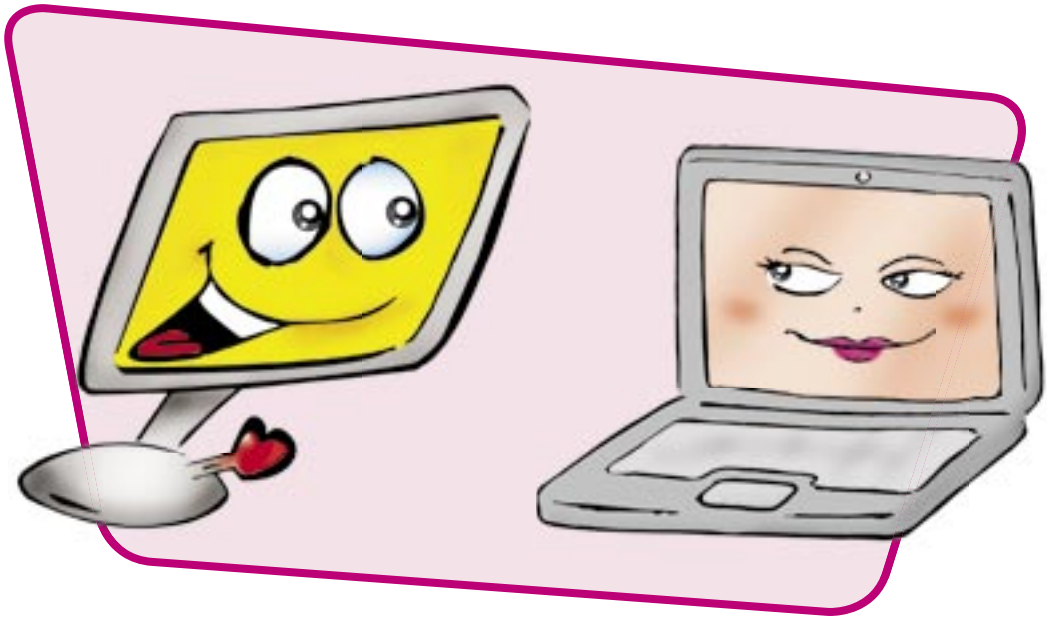

03

SĂ COMUNICĂM ;-D

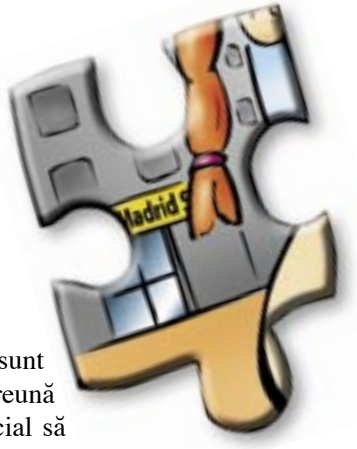

PIESELE PUZZLE-ULUI

- Când putem să începem chat-ul? o întreabă Teodora pe Maria, sărind în sus de nerăbdare.

Maria este acasă la Teodora şi la Alex pentru a avea grijă de ei cât timp părinţii lor sunt plecaţi. Copiii şi-au terminat temele şi vor să-şi petreacă cele două jumătăţi de oră împreună pentru a învăţa mai multe lucruri despre **e-mail** şi **chat**. Teodora este dornică în special să înceapă chat-ul deoarece în vacanţă şi-a făcut o nouă prietenă, Jenny, care locuieşte în Anglia.

- Puteţi accesa chat-ul de îndată ce vom crea adresele voastre de e-mail şi conturile de chat, spune Maria zâmbind.

- Ce este un **„cont“**, Maria? întreabă Teodora.

Maria explică:
- În viaţa de zi cu zi, când vreţi să obţineţi un abonament de transport, să vă faceţi abonament la o revistă sau să deveniţi membri ai unui club trebuie să completaţi un formular cu informaţii despre voi. Pentru a putea folosi un serviciu de e-mail sau chat trebuie să faceţi acelaşi lucru. Vă alegeţi un serviciu – de exemplu Yahoo, Hotmail, Gmail, MSN or ICQ - şi vă **înregistraţi** pentru a deveni membru al acelui serviciu.

Marchează cât de* personale *sunt aceste informaţii: ■ *foarte personal* ■ *destul de personal* ■ *nu prea personal*

Numărul tău de telefon	■	■	■	Culoarea părului tău	■	■	■
Numele tău	■	■	■	Ţara unde locuieşti	■	■	■
Şcoala pe care o frecventezi	■	■	■	Adresa ta	■	■	■
Numele animalului tău de casă	■	■	■	Ocupaţia părinţilor	■	■	■
Adresa ta de e-mail	■	■	■	Pozele tale	■	■	■
Vârsta ta	■	■	■				

- Toate informaţiile pe care le daţi despre voi reprezintă **profilul** vostru, continuă Maria. Când utilizaţi Internetul, profilul vostru sau informaţiile despre voi pot ajunge la zeci, sute, mii sau chiar milioane de oameni.

Teodora pare puţin nedumerită, aşa că Maria încearcă să-i explice mai mult.

- Mai ştiţi jocul „Ghiceşte cine“ pe care îl jucam uneori? Când puneţi întrebări despre vârstă, culoarea ochilor sau tunsoare, de fapt, încercaţi să aflaţi profilul persoanei pe care trebuie să o identificaţi.

- Deci, oamenii încearcă să mă identifice? întreabă cu candoare Teodora.

- Uneori da, răspunde Maria. Nu trebuie să vă speriaţi, dar fiţi atenţi să nu daţi prea multe informaţii despre voi persoanelor pe care nu le cunoaşteţi. Chiar dacă le furnizaţi numai **pseudonimul** vostru, adresa de e-mail, poza voastră sau numele şcolii pe care o frecventaţi, persoanele străine vor şti deja mult mai multe lucruri despre voi decât ar trebui. Informaţiile cu caracter personal sunt ca un puzzle, iar persoanele străine ar putea pune laolaltă toate piesele mici pentru a obţine imaginea puzzle-ului, adică tot profilul vostru.

- E puţin cam neplăcut, spune încet Teodora. Cum am putea să-i oprim să facă acest lucru?

- Fiţi precauţi pe Internet, aşa cum sunteţi şi în viaţa de zi cu zi, răspunde Maria. Cu siguranţă că nu v-aţi publica numele, vârsta, adresa, pozele de vacanţă şi numărul de telefon într-un articol de ziar, nu-i aşa? Şi nici n-aţi afişa astfel de informaţii pe un panou pe care să-l vadă toată lumea.

- Ştiu! spune Teodora. Pot să inventez informaţii despre mine sau pot să pretind că sunt altcineva ... Ce zici de asta?

- E bine că te gândeşti cum să te protejezi, spune Maria, dar protejarea informaţiilor cu caracter personal nu înseamnă că trebuie să minţiţi în ceea ce priveşte identitatea voastră. Totuşi, sunteţi responsabili pentru ceea ce faceţi şi ceea ce spuneţi pe Internet.

CREAREA PROFILULUI TEODOREI

- Deci, haideţi să începem crearea contului de e-mail al Teodorei, spune Maria. Vom crea o adresă de e-mail care să nu dezvăluie numele tău întreg. Familia şi prietenii te strigă adesea Teo. Ce-ai zice de teo@mymail.com? o întreabă Maria pe Teodora. Teodora dă din cap aprobator.

- Nu vom folosi numele tău întreg sau alte informaţii cu caracter personal când completăm formularul online. Trebuie să-ţi protejezi contul e-mail cu o **parolă** pe care ţi-o alegi singură. Parola este cheia cutiei tale poştale.

- O parolă sigură este lungă – cel puţin 8 caractere – şi conţine atât litere mari de tipar, cât şi mici, cifre şi semne de punctuaţie. Gândeşte-te la o propoziţie care înseamnă ceva pentru tine, ca de exemplu: Alex, fratele meu mai mare, are 11 ani. Reţine prima literă a fiecărui cuvânt: afmmma11a, adaugă nişte litere de tipar mari ammmAi11A şi, bineînţeles, un semn de punctuaţie ammmAi11A.

- Şi nu uita Teodora, o parola e într-adevăr sigură dacă e secretă. Ţine-o pentru tine, cu excepţia cazului în care nu ai nimic împotriva citirii e-mail-urilor tale de către alte persoane care ar putea pretinde că sunt Teodora şi ar spune lucruri pe care tu nu le-ai spune niciodată!

Ajut-o pe Teodora să creeze singură o parolă, urmând sfaturile Mariei:

_ _ _ _

Pseudonimul trebuie să fie simplu şi neutru şi să nu dezvăluie numele adevărat. Până la urmă, Teodora s-a decis să folosească tot Teo. Pseudonimul sau numele de utilizator reprezintă acelaşi lucru. Acestea pot fi văzute de toată lumea deoarece apar pe ecran.

* **Adresa de e-mail:** teo@mymail.com

Iată propriul tău e-mail nou-nouţ: teo@mymail.com.

* **Ţara:** România

Puteţi menţiona ţara în care locuiţi, dar nu adresa, numărul de telefon, şcoala sau clubul la care sunteţi înscris.

* **Data naşterii:** 01/01/2000

Vom alege anul naşterii, dar nu trebuie să indicăm data exactă.

Iar acum Alex, poţi să aduci o ultimă, dar importantă modificare în configurarea profilului Teodorei, spune Maria. Alege opţiunea 'PERSONAL', astfel încât doar persoanele pe care le alege TEODORA să-i poată vedea profilul şi să poată comunica cu ea.

O clipă! Voi personaliza profilul Teodorei si cu un **avatar**, spune Alex nerăbdător, în timp ce Teodora alege o pictogramă atractivă din listă.

Jenny va fi prima persoană pe care o vom adăuga la **lista de contacte**, continuă Alex. Gata, Teodora! Priveşte, prietena ta este online!

După modelul Teodorei, crează-ţi un profil sigur. După aceea, dă un exemplu de profil nesigur:

* **Nume:**	* **Nume:** .....
* **Pseudonim sau nume de utilizator:**	* **Pseudonim sau nume de utilizator:** .....
* **Adresa de e-mail:**	* **Adresa de e-mail:** .....
* **Ţara:**	* **Ţara:** .....
* **Data naşterii:** ..... / ..... /	* **Data naşterii:** ..... / ..... / .....

IMAGINI ŞI CAMERE WEB

- Acum e rândul meu să folosesc computer-ul, spune Alex. Maria, poţi să-mi arăţi cum să-i trimit mătuşei mele din Franţa pozele făcute în vacanţă?

- Sigur, spune Maria. Există programe pe care le puteţi descărca şi folosi gratuit pentru a crea prezentări cu muzică şi efecte speciale. Nu uitaţi că trebuie să trimiteţi poze numai persoanelor de încredere. Prin intermediul Internetului şi al telefoanelor mobile imaginile pot ajunge în toată lumea într-o secundă şi pot rămâne pe Internet pentru totdeauna. Ca să nu mai amintim de faptul că acestea pot fi **manipulate** digital pentru a crea imagini falsificate.

Examinează această poză şi scrie lucrurile pe care le poţi spune despre această persoană:

.....☐

.....☐

.....☐

- Şi cu camerele web cum stau lucrurile? întreabă Alex. Tata spune că s-ar putea să primim una de Crăciun ca să putem să-i vedem pe verişorii noştri din Franţa.

- Ei bine, acelaşi lucru se aplică şi în cazul camerelor web, spune Maria. Folosiţi-le numai cu persoane pe care le cunoaşteţi şi în care aveţi încredere. Unii oameni le-ar putea folosi pentru a vă spiona. Eu întotdeauna îmi dezactivez camera web când nu o folosesc. Altfel m-aş simţi ca şi cum cineva m-ar urmări, spune Maria zâmbind.

CONTACTUL CU PERSOANE NECUNOSCUTE

-Nu-i aşa că Internetul este un loc foarte bun unde poţi întâlni persoane cărora le plac aceleaşi lucruri ca şi ţie? întreabă Alex.

-Desigur, răspunde Maria. Puteţi participa la discuţiile de pe **forumuri** sau puteţi chiar să propuneţi un subiect de discuţie. O idee bună ar fi să folosiţi site-uri pentru tineri, cu moderatori care verifică dacă utilizatorii utilizează un limbaj civilizat.

-Trebuie să fiţi atenţi, deoarece există persoane care vă pot minţi în legatură cu identitatea lor. Aceste persoane ar putea să vă ademenescă să le furnizaţi mai multe informaţii despre voi, pentru ca apoi, să vă propună să vă întâlniţi. Întâlnirea cu o persoană necunoscută nu e deloc o idee bună.

-Dacă într-adevăr consideraţi că puteţi avea încredere într-un prieten pe care l-aţi cunoscut online şi care doreşte să se întâlnească cu voi, spuneţi-le părinţilor ca să vă poată însoţi. Cu siguranţă că pe niciun prieten adevărat cu intenţii oneste nu l-ar deranja acest lucru, ci doar pe cei care au ceva de ascuns.

- Alex, varianta masculină a Scufiţei Roşii! exclamă Teodora râzând, deoarece a tras cu urechea tot timpul. Alex, o să cazi în capcana lupului aşa cum s-a întâmplat cu Scufiţa Roşie? continuă Teodora să-l tachineze.

Urmează ideea Teodorei şi gândeşte-te la 3 sfaturi pe care le-ar primi „Alex, varianta masculină a Scufiţei Roşii" de la Maria, pentru a se proteja împotriva „lupilor" de pe Internet.

1. .....☐

2. .....☐

3. .....☐

NETICHETA

- Chat-ul e minunat oricum! spune Teodora, care încearcă să aibă o sesiune de chat cu Jenny.

- Bine că mi-am adus aminte! Ştiţi ce este **neticheta**? întreabă Maria.

- Ce tichet? întreabă Teodora.

- Neticheta reprezintă regulile de conduită pe Internet. Cu alte cuvinte, dacă-i respecţi pe ceilalţi vei fi la rândul tău respectat, spune Maria. Este de fapt „regula de aur" pe Internet. Nu toată lumea ţine cont de această regulă, dar bineînţeles că voi trebuie să vă COMPORTAŢI RESPONSABIL.

- Aţi observat că folosim imagini faciale expresive şi alte simboluri când folosim chat-ul? întreabă Maria.

- Da, asta e partea cea mai uşoară, oftează Teodora care a învăţat să citească şi să scrie de curând.

- Teodora, ştiai că aceste imagini de dimensiuni foarte mici se numesc **emoticoniţe**? o întreabă Alex, jucând rolul fratelui mai mare.

- Şi ştii de ce aceste imagini mici se numesc emoticoniţe? îl provoacă Maria pe Alex. Alex pare puţin nesigur.
- Ei bine, o emoticoniţă este o imagine facială expresivă care dezvăluie diferite emoţii sau sentimente, spune Maria încântată. Acestea se folosesc mai ales datorită faptului că uneori mesajele scrise pot fi neclare şi pot fi înţelese greşit...

Partea mai dificilă în ceea ce priveşte e-mailul şi chat-ul este că prietenii nu pot vedea dacă zâmbiţi, vă încruntaţi sau sunteţi nervoşi. Ei nu pot vedea LIMBAJUL TRUPULUI VOSTRU şi nici nu pot să audă dacă vocea voastră este blândă, iritată sau tristă, continuă Maria. De aceea, este foarte important felul în care scrieţi mesajele (literele, semnele de punctuaţie şi emoticoniţele). De exemplu, dacă scrieţi MESAJE CU LITERE MARI DE TIPAR, PRIETENII S-AR PUTEA SĂ CREADĂ CĂ ŢIPAŢI LA EI! spune Maria amuzată.

Pe de altă parte, uneori oamenii SUNT nervoşi şi nepoliticoşi în mesajele lor. Când utilizatorii de Internet se enervează şi încearcă să-şi impună autoritatea pretinzând că ştiu totul şi, sub scutul anonimatului, îşi exprimă opiniile într-un mod nepoliticos, acest lucru se numeşte **flaming**.

Cum ai dori să fii tratat online?

1. .....☐

2. .....☐

3. .....☐

Acum, înainte de a vă duce la culcare, haideţi să vă arăt cum vă puteţi crea propriile voastre emoticoniţe, spune Maria.

„REŢETA“ MARIEI DE EMOTICONIŢE

Aveţi nevoie de următoarele:

- Un computer
- Programe de editare grafică (de exemplu, Paint Shop Pro)
- Programe de Instant messaging (de exemplu, MSN messenger)
- Imaginaţie

Instrucţiuni:

Creaţi un desen sau o imagine folosind programe de editare grafică, precum Paint Shop Pro, Photoshop, Paint etc. Asiguraţi-vă că documentul vostru are dimensiunea de 20 pixeli lăţime şi lungime. Salvaţi imaginea ca fişier jpg, gif sau bmp. Dacă doriţi să utilizaţi un fişier existent (jpg, gif sau bmp), schimbaţi doar dimensiunile imaginii conform cerinţelor menţionate mai sus.

Apoi, integraţi-l în programul de instant messaging. Iată cum trebuie să procedaţi dacă utilizaţi MSN Messenger:

1. Deschideţi MSN Messenger

2. Deschideţi [My Emoticons/Emoticoniţele mele...] din meniul [Tools/Unelte]

3. Faceţi clic pe [Create Emoticons/Creaţi emoticoniţe]

4. Faceţi clic pe [Find Image/Găsiţi imaginea]

a. Este important să vă amintiţi unde v-aţi salvat emoticoniţa.

b. După ce aţi găsit-o ...

5. Selectaţi imaginea folosind cursorul, iar apoi faceţi clic pe [Open/Deschide]

6. Daţi un nume emoticoniţei voastre

7. Confirmaţi făcând clic pe [OK]

a. Emoticoniţa voastră va fi adăugată la cele deja existente.

8. Faceţi clic pe [OK] încă o dată

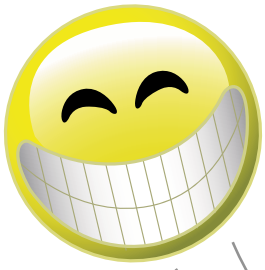

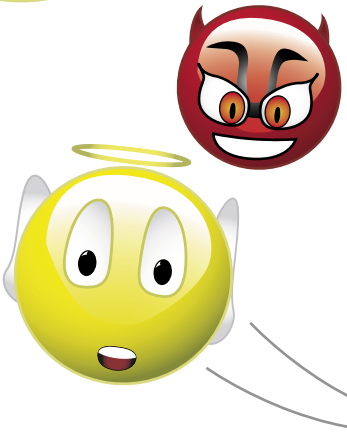

- Gata! Pictograma voastră este gata şi poate fi utilizată în conversaţie drept emoticoniţă sau avatar, spune Maria.

Alex a creat o faţă de dimensiuni mici care o înfăţişează pe Teodora care tocmai s-a trezit din somn. El o numeşte „adormiconiţă“, ceea ce pe Teodora o deranjează. Maria îşi dă seama că a sosit momentul să-i pregătească de culcare.

- Maria, mai vreau să aflu ceva, spune Alex în drum spre camera sa. Ce sunt acele cuvinte ciudate care sunt folosite în timpul chat-ului?

- Oh, acelea sunt acronime. Ele sunt formate din prima sau primele litere ale cuvintelor care compun o sintagmă. De exemplu, gnk înseamnă ‘good night kids’ (noapte bună copii), răspunde Maria.

SPARGE CODUL.

Află ce înseamnă unele dintre cele mai populare acronime folosite în chat, încercând să faci legătura cu înţelesul lor:

^5	***Computer***
bbb	***Good morning***
comp	***Parents over Shoulder***
egbok	***Later (Goodbye)***
f2f	***Keep it simple, stupid***
gl	***What’s up?***
gm	***Lets meet in real life***
hand	***Love you forever***
ilu, ily	***Have a nice day***
jj	***Bye bye baby***
k, kk	***Face to Face***
kiss	***High 5***
l8r	***Everything going to be O.K.***
lmirl	***Okay, alright***
ly4e	***I love you***
np	***Just joking***
S^, S’UP	***No problem***
POS	***Good luck***

Foloseşte tastatura pentru a ilustra următoarele emoticoniţe.

Faţă zâmbitoare..... Faţă tristă.....
Faţă care face cu ochiul..... Faţă uimită.....
Zâmbet larg..... Limba scoasă.....

REGULILE DE AUR ALE MARIEI

> ***Fii responsabil – nu te ascunde în spatele ecranului***

> ***Foloseşte chat-ul şi site-urile de mesagerie instantanee destinate tinerilor, de preferabil cele care au şi moderatori***

> ***Nu transmite mesaje, poze sau alte materiale care ar putea leza anumite persoane***

> ***Creează-ţi un profil sigur***

> ***Fă schimb de imagini numai cu persoane cunoscute şi de încredere***

> ***Învaţă cum să refuzi sau să blochezi contactele nedorite***

> ***Refuză contactul online cu persoane necunoscute***

> ***Refuză să te întâlneşti cu necunoscuţi, chiar dacă aţi devenit „prieteni online“. Întotdeauna să le spui părinţilor, pentru că e mai bine să fii precaut decât SĂ ÎŢI PARĂ RĂU***

> ***Deconectează-te de la Internet când nu-l foloseşti***

> ***Utilizează camera web numai cu persoane cunoscute şi deconectează-o când nu o foloseşti.***

LEGĂTURI UTILE PROPUSE DE MARIA

Accesează Genium.ro şi alege categoria de vârstă care ţi se potriveşte:
http://edu.genium.ro/

Învaţă cum să te protejezi pe Internet, cum să fii creativ, cum să fii tu însuţi şi cum să deţii controlul (cu conţinut în limba engleză):
http://www.watchyourspace.ie

FĂ TESTUL ŞI AFLĂ DACĂ EŞTI UN COMUNICATOR ISTEŢ

1. Înainte de a furniza informaţii personale pe Internet (nume, număr de telefon, adresă, e-mail, numele şcolii, informaţii de pe cardul de credit), le cer permisiunea părinţilor mei.
DA NU

2. Utilizez numai camerele de chat destinate tinerilor, pe care părinţii mei le-au verificat în prealabil.
DA NU

3. Întotdeauna când sunt online folosesc un pseudonim/nume de utilizator care să nu dezvăluie totul despre mine.
DA NU

4. Parola mea e secretă. Din când în când o schimb.
DA NU

5. Dacă un mesaj online mă face să mă simt incomod sau mă înspăimântă, nu răspund la el, ci imediat îi spun unuia dintre părinţi sau unei alte persoane de încredere.
DA NU

6. Dacă doresc să mă întâlnesc cu o persoană pe care am cunoscut-o pe Internet, stabilesc întâlnirea într-un LOC PUBLIC şi le spun părinţilor, astfel încât unul dintre ei să mă însoţească.
DA NU

7. Am o atitudine civilizată faţă de ceilalţi utilizatori şi nu trimit niciodată mesaje nepoliticoase.
DA NU

8. Deschid numai e-mail-urile de la persoane cunoscute.
DA NU

9. Dacă primesc o poză sau un fragment video neplăcut sau agresiv, refuz să-l trimit prietenilor.
DA NU

10. Dacă în timpul chat-ului primesc mesaje nepotrivite, informez imediat moderatorul camerei de chat.
DA NU

De câte ori ai răspuns da?

9-10 răspunsuri afirmative: Felicitări! Eşti expert în comunicarea online. Nu renunţa niciodată la atitudinea precaută pe Internet şi fii la curent cu informaţiile de pe site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

6-8 răspunsuri afirmative: Foarte bine. Ai dovedit că ştii multe despre comunicarea pe Internet. Totuşi, fă-ţi timp pentru a afla mai multe informaţii. Îţi sugerăm să vizitezi site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Mai puţin de şase răspunsuri afirmative: Trebuie să te perfecţionezi. Navigarea pe Internet poate fi plăcută şi instructivă doar dacă ştii cum să te protejezi. Pentru mai multe informaţii întreabă-ţi părinţii şi profesorii şi nu uita să vizitezi acest site cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Verifică dacă ai înţeles!

Completează cuvintele care lipsesc. Dacă nu eşti sigur, uită-te în text.

• Când utilizezi Internetul, ... tău sau informaţiile despre tine pot ajunge la zeci, sute, mii sau chiar milioane de oameni.

• Protejarea informaţiilor cu caracter ..... nu înseamnă că trebuie să minţi în ce priveşte identitatea ta. Cu toate acestea, eşti ..... pentru ceea ce faci şi ceea ce spui pe Internet.

• Refuză să te întâlneşti cu ....., chiar dacă aţi devenit „prieteni online". Întotdeauna să le ..... părinţilor, pentru că e mai bine să fii precaut decât SĂ ÎŢI PARĂ RĂU.

• ..... reprezintă regulile de bun simţ pe Internet. Cu alte cuvinte, dacă-i respecţi pe ceilalţi, vei fi la rândul tău .....

• O ..... este o imagine facială expresivă care dezvăluie diferite emoţii sau sentimente.

• O ..... sigură este lungă – cel puţin 8 caractere – şi conţine atât litere mari de tipar, cât şi mici, cifre şi semne de .....

• O parolă e într-adevăr sigură dacă e .....

• Dacă primesc o poză sau un fragment video neplăcut sau agresiv, ... să-l trimit prietenilor.

• Fac schimb de imagini numai cu persoane ..... şi de încredere.

Desenează o imagine a invitaţiei pe care a primit-o Alex de la profesori. Indică emblema şi sloganul „împotriva hărţuirii“ pe care îl foloseşte şcoala pentru „Săptămâna împotriva hărţuirii“.

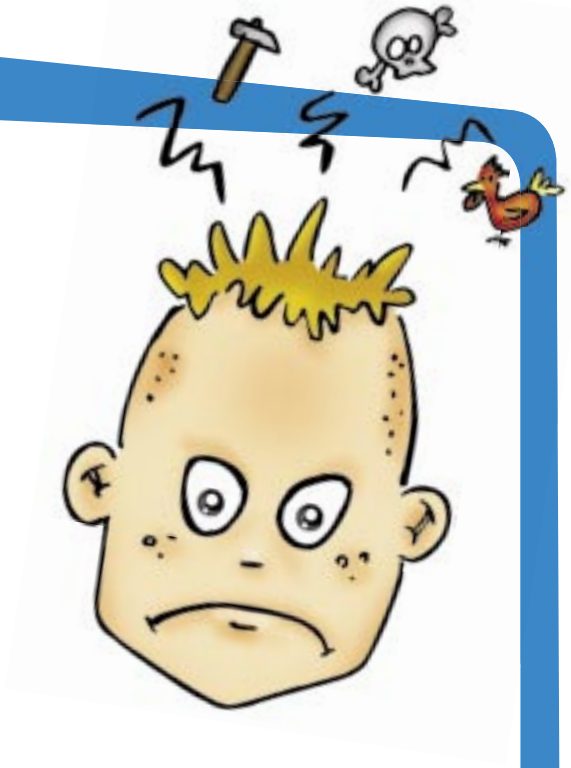

HĂRŢUIREA PE INTERNET

UN INCIDENT DE HĂRŢUIRE PE INTERNET LA ŞCOALĂ

Într-o zi, Alex se întoarce de la şcoală supărat. Îşi aruncă ghiozdanul pe jos şi se prăbuşeşte pe canapea. Părinţii, sora lui, Teodora, şi prietena lor, Maria, care se afla acolo la o ceaşcă de ceai, ridică din sprâncene cu uimire. Dacă Alex e prost dispus, cu siguranţă că s-a întâmplat ceva.

Tatăl lui Alex îl întreabă pe acesta cu blândeţe care e problema. La început Alex ezită, dar după puţin timp începe să povestească. Unul dintre prietenii lui primise nişte mesaje foarte neplăcute de la un alt prieten. Băiatul a discutat cu părinţii şi profesorul lui şi le-a spus cine îi trimisese acele mesaje-text. Astăzi, profesorul a povestit întregii clase despre incident. Alex îşi deschide ghiozdanul şi scoate o invitaţie pe care le-o înmânează părinţilor. Ca urmare a acestui incident, profesorii au organizat „o săptămână împotriva hărţuirii“, cu diferite activităţi.

- Prietenul tău a făcut ceea ce trebuia când le-a spus părinţilor, spune mama lui Alex. Aceştia au acţionat responsabil informându-i pe profesori despre incident.

Sper că amândoi vă daţi seama că întotdeauna puteţi discuta cu noi, chiar şi atunci când aţi făcut o boacănă, adaugă ea uitându-se atât la Alex, cât şi la Teodora.

- Exact. E mai uşor să faceţi faţă problemelor dacă discutaţi despre ele, adaugă tatăl lui Alex. Ceea ce s-a petrecut la voi în clasă ne dă ocazia tuturor – părinţi, profesori şi copii – să discutăm despre **hărţuire** şi despre cum să prevenim astfel de incidente neplăcute.

- De fapt şi eu am fost hărţuit la şcoală când aveam zece ani, spune Maria. Cei care mă hărţuiau au renunţat în cele din urmă, deoarece îi ignoram tot timpul şi refuzam să le fac jocul, continuă ea. Ar fi fost bine dacă le spuneam părinţilor mult mai devreme decât am făcut-o, deoarece am simţit o mare uşurare după ce le-am spus. Acum ştiu că suntem întotdeauna mai puternici când împărtăşim problemele noastre persoanelor în care avem încredere şi cărora le pasă de noi.

- Cât de răi pot fi oamenii unii cu ceilalţi! exclamă Teodora.

- Ştiaţi că ceea ce s-a întâmplat în clasa lui Alex este un caz adevărat de **hărţuire pe Internet**? întreabă Maria, întâlnind privirea curioasă a Teodorei. Acest lucru înseamnă folosirea Internetului şi a telefoanelor mobile pentru a-i hărţui pe unii oameni, trimiţându-le mesaje neplăcute, explică Maria.

- Invitaţia menţionează că toţi trebuie să scriem un text scurt despre ceea ce credem noi referitor la hărţuire, spune Alex. Am deja o idee despre cum să prezint problema. Poate îmi spuneţi părerea voastră după ce termin, continuă Alex în timp ce se îndreaptă către computer. Toată lumea este de acord.

TEXTUL LUI ALEX

Toată lumea are dreptul de a se simţi bine şi în siguranţă oriunde s-ar afla.

Gândiţi-vă la un meci de fotbal. Echipele trebuie să respecte regulile jocului. Arbitrul urmăreşte meciul pentru a observa dacă acestea sunt respectate. Jucătorii trebuie să înscrie goluri, dar nu cu orice preţ. Unele dintre reguli se referă la comportamentul jucătorilor. Dacă un jucător se comportă necivilizat, arbitrul îi dă un avertisment, apoi al doilea, iar la al treilea jucătorul care nu a respectat regulile trebuie să părăsească jocul. Jucătorii care nu joacă cinstit şi nu respectă regulile compromit jocul, pricinuindu-le neplăceri celor care vor

să se bucure de el. Cei care îi hărţuiesc pe ceilalţi sunt persoane cu puţină încredere în propriile lor puteri. Putem să-i oprim să se mai comporte aşa procedând la fel ca arbitrii la un meci de fotbal – semnalându-le că au un comportament inacceptabil şi avertizându-i că nu vor mai juca dacă nu îşi schimbă comportamentul.

Toată lumea face greşeli, dar nu toţi sunt suficient de curajoşi să le recunoască şi să spună că le pare RĂU. Cred că noi toţi ar trebui să ne susţinem prietenii când au probleme şi să facem tot posibilul ca niciun incident similar să nu se mai petreacă în şcoala noastră.

Urmează exemplul lui Alex şi menţionează cinci motive care te-ar determina să dai cuiva „cartonaş roşu“ corect.

1. .....☐

2. .....☐

3. .....☐

4. .....☐

5.....☐

Alex citeşte textul tuturor celor din cameră.

- Cred că ai exprimat destul de clar ideea că nu există absolut NICIUN MOTIV CARE SĂ JUSTIFICE hărţuirea. Din textul tău reiese şi faptul că cei care hărţuiesc au nevoie de ajutor pentru a învăţa cum să se comporte corect şi să respecte regulile, spune mama lui Alex.

- Totuşi, cred că ceva lipseşte, spune Teodora. N-ai inclus REGULILE tale DE AUR!

REGULILE DE AUR ALE LUI ALEX

Cum să procedăm cu cei care ne hărţuiesc:

> ***Ignoraţi-i. Nu le daţi atenţia pe care o doresc!***
> ***Nu începeţi să vă faceţi probleme DE CE se comportă aşa. Nu e vina voastră.***
> ***Relataţi incidentul unui adult în care aveţi încredere.***

Cum să procedăm cu cei care ne hărţuiesc pe Internet:

> ***Protejaţi-vă informaţiile cu caracter personal. Mergeţi la pagina 16 pentru a afla cum.***
> ***Nu răspundeţi celor care vă hărţuiesc.***
> ***Păstraţi mesajele de hărţuire drept dovezi.***
> ***Relataţi incidentul unui adult în care aveţi încredere.***

LEGĂTURI UTILE PROPUSE DE MARIA

Pe site-ul web de mai jos vei găsi informaţii utile referitoare la hărţuirea în şcoală şi cum poate fi aceasta oprită (cu conţinut în limba engleză).
http://www.nehb.ie/coolschoolbullyfree/kids1.htm

Pe site-ul web „Opriţi hărţuirea!“ vei găsi desene animate despre hărţuire şi activităţi şcolare despre cum să procedăm şi cum să-i oprim pe cei care ne hărţuiesc (cu conţinut în limba engleză).
http://www.stopbullying.org

Linia verde pentru protecţia copilului a fost deschisă în 2001 de Guvernul României prin intermediul Autorităţii Naţionale pentru Protecţia Drepturilor Copilului (ANPDC).

Numărul de telefon gratuit al liniei verzi este:

08008200200

TESTAŢI-VĂ SOLIDARITATEA PE INTERNET

• Toţi din familia mea sunt de acord că hărţuirea înseamnă un comportament inacceptabil. **DA NU**
• Părinţii mei se implică activ în Comitetul de Părinţi şi deja au discutat despre diverse modalităţi de preveni şi de a face faţă hărţuirii la şcoală. **DA NU**
• Le dau adresa mea de e-mail, numele de utilizator şi numărul telefonului meu mobil numai persoanelor pe care le cunosc bine. **DA NU**
• Blochez expeditorii pe care nu-i doresc din lista mea de contacte. **DA NU**
• Niciodată nu trimit mesaje sau imagini care i-ar putea leza pe ceilalţi. **DA NU**
• Niciodată nu folosesc camera web cu persoane pe care nu le cunosc foarte bine. **DA NU**
• Parolele sunt secrete. Nu le spunem nimănui. **DA NU**
• N-aş răspunde niciodată unui mesaj de la o persoană care mă hărţuieşte. **DA NU**
• Ştii vreun site web din ţara ta unde ai putea găsi informaţii despre cum să reacţionezi în cazul unei hărţuiri? **DA NU**
• Dacă eu sau un prieten am fi hărţuiţi, aş spune imediat unui adult în care am încredere. **DA NU**

De câte ori ai răspuns da?

9-10 răspunsuri afirmative: Felicitări! Eşti un adevărat campion împotriva hărţuirii. Continuă să fii la fel şi rămâi la curent cu informaţiile de pe site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

6-8 răspunsuri afirmative: Foarte bine. Ai dovedit că eşti preocupat de problema hărţuirii pe Internet şi cea a hărţuirii în general. Probabil că ar trebui să conştientizezi mai bine problema hărţuirii şi modalitatea de a acţiona într-o astfel de situaţie. Discută cu un adult sau vizitează site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Mai puţin de 6 răspunsuri afirmative: Trebuie să te perfecţionezi. Navigarea pe Internet poate fi plăcută şi instructivă doar dacă ştii cum să te protejezi. Pentru mai multe informaţii întreabă-ţi părinţii şi profesorii şi nu uita să vizitezi acest site cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Verifică dacă ai înţeles!

Completează cuvintele care lipsesc. Dacă nu eşti sigur, uită-te în text.

- Jucătorii care nu joacă ..... şi nu respectă regulile ..... jocul, pricinuindu-le neplăceri celor care vor să se bucure de el.

- E mai uşor să faci faţă problemelor dacă ..... despre ele.

- Nu există absolut NICIUN MOTIV CARE SĂ ..... hărţuirea.

- ..... înseamnă folosirea Internetului şi a telefoanelor mobile pentru a-i hărţui pe unii oameni, trimiţându-le mesaje neplăcute.

- ..... expeditorii pe care nu-i doresc din lista mea de contacte.

- Le dau adresa mea de e-mail, numele de utilizator şi numărul telefonului meu mobil numai persoanelor pe care le ..... bine.

- N-aş ..... niciodată unui mesaj de la o persoană care mă hărţuieşte.

DIVERTISMENT & DESCĂRCARE

PE INTERNET NU TOT CE ZBOARĂ SE MĂNÂNCĂ

După un curs la universitate, Maria trece pe la Teodora şi Alex acasă înainte de a se întâlni cu prietenii. Teodora o întâmpină entuziasmată.

- Maria, ştiai că Alex a găsit un site de unde se pot descărca gratuit **tonuri de apel**?

- Nu, nu mi-a spus! Cu siguranţă că tu ai economisit ceva bani, dacă-mi spui, râde Maria. Există servicii gratuite pe Internet, dar tonurile de apel, **imaginile de fundal**, fişierele **mp3**, avatarurile şi altele sunt rar gratuite.

- Dacă o să vă uitaţi cu mai mare atenţie la acel site web, veţi descoperi probabil nişte propoziţii scrise cu litere de dimensiuni foarte mici în care se precizează costul real al acestor servicii. Tonurile de apel, concursurile, jocurile etc. sunt modalităţi de a-i tenta pe oameni să subscrie la aceste servicii aşa-zise „gratuite“, dar care de fapt îi vor costa bani. Vedeţi cum a reuşit acest site să vă tenteze pe amândoi? adaugă Maria zâmbind. Nu tot ce zboară se mânâncă, murmură ea.

Deschide motorul de căutare preferat. Tastează în chenarul de căutare „tonuri de apel gratuite“ sau „jocuri gratuite“ şi vezi ce site-uri web îţi apar pe ecran. **Verifică câteva dintre ele. Poţi găsi nişte capcane?**

.....☐

.....☐

.....☐

.....☐

.....☐

- Da! Ai dreptate, recunoaşte Teodora. Spune-mi mai multe despre acest subiect ca să-l impresionez pe Alex!

- OK, Teo! Mă bucur să fac lucrul acesta, spune Maria.

Produselor li se face reclamă pe Internet pentru a fi cumpărate. Ca urmare, dacă nu eşti un consumator atent poţi foarte uşor să cazi în capcană. Îţi mai aminteşti când am discutat despre protejarea informaţiilor cu caracter personal? Un lucru pe care trebuie să evitaţi să-l faceţi se referă la completarea formularelor online cu informaţii care au caracter personal, ca de exemplu numele sau adresa voastră de e-mail. Utilizaţi formularele online numai când ştiţi exact motivul pentru care au nevoie să strângă informaţii despre voi.

- Draga mea Teodora, un alt lucru de care vă veţi da seama curând este că pe aceste site-uri web veţi vedea o mulţime de ferestre ce apar pe ecran. Niciodată să nu faceţi clic în interiorul lor. Întotdeauna să le închideţi făcând clic pe semnul roşu din colţul din dreapta sus.

- Întotdeauna să închidem **ferestrele pop-up**, care apar pe ecran, făcând clic pe semnul roşu din colţul din dreapta sus, repetă Teodora vădit interesată.

- Ei bine, nu chiar întotdeauna, continuă Maria. Nu toate ferestrele pop-up fac reclamă la anumite servicii. S-ar putea ca şi programul tău anti-virus să folosească astfel de ferestre pentru a-ţi transmite mesaje importante pe care n-ar trebui să le ignori. Îţi repet că e foarte important să judeci bine înainte de a acţiona în vreun fel.

- Şi, dacă nu sunt sigură, cum să procedez? întreabă Teodora.

- Când nu eşti sigură, întrebi, răspunde Maria. Bineînţeles că întotdeauna trebuie să discutaţi cu părinţii înainte de a încerca să cumparaţi ceva online. La urma urmei, ei sunt cei care administrează banii familiei. Aşadar, ce zici? Eşti gata să-ţi impresionezi fratele? o întreabă Maria pe Teodora.

SĂ JUCĂM JOCURI ONLINE

În timp ce Teodora şi Maria discută despre faptul că pe Internet „nu tot ce zboară se mănâncă“, Alex alege să-şi petreacă jumătatea lui de oră pe computer cu un joc online care îi place foarte mult. Părinţii lui sunt curioşi şi îl roagă să le arate în ce constă jocul.
Amândoi consideră jocul captivant şi folosesc prilejul pentru a-i reaminti lui Alex să-şi protejeze identitatea când se joacă online cu alte persoane. De asemenea, ei doresc să ştie ce jocuri joacă Alex şi îi reamintesc cu delicateţe să nu descarce niciun joc înainte de a-i întreba, deoarece ar putea să creeze neplăceri computerului de acasă.
- În ce fel? întreabă Alex.

- Jocurile despre care se spune că sunt „gratuite“ ar putea conţine viruşi care îţi vor intra în computer fără să-ţi dai seama, îi explică mama.

Care este jocul tău pe computer preferat? Verifică dacă părinţii îl cunosc şi îl pot descrie. Dacă nu ştiu nimic despre el, explică-le mai întâi şi apoi lasă-i să-l descrie pe scurt. L-au înţeles bine? Câte puncte din zece le acorzi?

Jocul preferat :

.....☐

.....☐

.....☐

.....☐

.....☐

Părintele completează cu rezumatul jocului preferat al copilului

/10

Copilul ilustrează jocul printr-un desen

PUNEREA DE FIŞIERE LA DISPOZIŢIA ALTOR UTILIZATORI DE INTERNET ŞI DREPTURILE DE AUTOR ©

Mama copiilor dă o petrecere cu ocazia împlinirii vârstei de patruzeci de ani. Amândoi părinţii îşi doresc să aibă muzică bună la petrecere. După ce s-au jucat pe computer, membrii familiei se reunesc în camera de zi pentru a discuta despre petrecere. Alex susţine că sunt o mulţime de cântece pe Internet. Mama încuviinţează cu capul, dar spune că ei nu doresc să descarce muzică ilegal, ci doresc să respecte drepturile de autor ale artiştilor.
- **Drepturile de autor**? La ce se referă? întreabă Teodora.

Mama încearcă să-i explice:
- Muzica, filmele, pozele, programele de calculator, jocurile şi altele sunt create de artişti, programatori şi alţi specialişti. Ei sunt autorii. **Autorii** sunt cei care decid cum şi de către cine să le fie folosite creaţiile.

- Când creaţi ceva aveţi dreptul să-l puneţi la dispoziţia altora sau să-l ţineţi pentru voi, adaugă Maria. Teodora, dacă compui un cântec s-ar putea să vrei să-l pui la dispoziţia altor utilizatori şi atunci te decizi să-l publici pe Internet. În principiu, aveţi dreptul să puneţi la dispoziţia altor utilizatori de Internet numai acele documente sau fişiere pe care le-aţi creat voi înşivă.

- Şi atunci cum rămâne cu toată muzica care este disponibilă pe Internet? întreabă Alex.

- Ei bine, o mare parte din muzica şi filmele pe care le găsiţi pe Internet sunt de fapt copii ilegale, răspunde tatăl lui Alex. Asta înseamnă că nimeni nu a cerut permisiunea autorilor înainte de a le publica online. De fapt se poate compara cu furatul din magazin ... singura diferenţă este că se întâmplă online.

- Mai mult decât atât, site-urile web unde sunt puse la dispoziţia altor utilizatori muzică şi filme sunt de obicei pline de viruşi şi spyware, adaugă Maria. Dar îţi pot sugera nişte site-uri web de unde poţi descărca muzică contra unei taxe mici sau chiar fără nicio taxă şi fără încălcarea drepturilor de autor.

REGULILE DE AUR ALE MARIEI

> ***Nu uita că descărcarea de muzică şi filme de pe Internet este de obicei ilegală, cu excepţia utilizării unor site-uri legale***

> ***Să nu ai încredere în tot ce sună PREA BINE ca să fie adevărat***

> ***Menţine protecţia computerului tău permanent şi foloseşte întotdeauna un program anti-virus actualizat, chiar şi atunci când descarci fişiere din surse sigure***

> ***Când descarci de pe Internet urmează paşii: salvează fişierul, scanează-l şi numai după aceea poţi să-l deschizi***

> ***Nu descărca jocuri de pe site-uri web necunoscute şi nu uita să rulezi întotdeauna un program anti-virus***

> ***Protejează-ţi întotdeauna informaţiile cu caracter personal când îţi creezi un profil, foloseşti chat-ul sau te joci online***

> ***Completează cu informaţii personale numai acele formulare online în care ai încredere deplină***

> ***Dacă crezi că ai subscris unui serviciu dubios, spune-le părinţilor. Oricine poate greşi***

> ***Închide ferestrele pop-up făcând clic pe cruciuliţa din colţul din dreapta sus. Niciodată să nu faci clic în interiorul acestor ferestre!***

LEGĂTURI UTILE PROPUSE DE MARIA

Există o mulţime de site-uri web în întreaga lume de unde poţi cumpăra legal muzică. Poţi afla informaţii de la: ***http://www.pro-music.org.***

De asemenea, poţi găsi muzică legală românească la ***www.musicmall.ro.***

VERIFICĂ DACĂ EŞTI UN UTILIZATOR ISTEŢ

• Când mă joc online îmi protejez întotdeauna informaţiile cu caracter personal prin crearea unui profil SIGUR.
DA NU

• Evit să descarc jocuri de pe site-uri web alese la întâmplare, deoarece s-ar putea să conţină viruşi.
DA NU

• Niciodată nu completez formulare online cu informaţii cu caracter personal, cu excepţia cazului în care am încredere deplină în sursă.
DA NU

• Niciodată nu cumpăr ceva online fără permisiunea şi prezenţa unuia dintre părinţi.
DA NU

• Niciodată nu descarc de pe Internet tonuri de apel „gratuite“, cu excepţia cazului în care am permisiunea părinţilor.
DA NU

• Descarc muzică de pe Internet numai după ce am verificat drepturile de autor.
DA NU

• Înainte de a cumpăra bunuri sau servicii, verificăm preţurile pentru acelaşi produs în mai multe magazine.
DA NU

• Întotdeauna închid ferestrele pop-up de pe site-uri nesigure făcând clic pe cruciuliţa din dreapta sus.
DA NU

• Niciodată nu deschid fişierele primite fără să le scanez mai întâi.
DA NU

• Când e posibil, părinţii mei şi cu mine am prefera să testăm produsele înainte de a le cumpăra online.
DA NU

De câte ori ai răspuns da?

9-10 răspunsuri pozitive: Felicitări! Ştii cum să te distrezi în siguranţă pe Internet. Nu renunţa niciodată la atitudinea precaută pe Internet şi fii la curent cu informaţiile de pe site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

6-8 răspunsuri pozitive: Foarte bine! Ai dovedit că ştii multe despre jocurile online şi procedura de descărcare. Totuşi, fă-ţi timp pentru a afla mai multe informaţii. Îţi sugerăm să vizitezi site-ul web cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Mai puţin de 6 răspunsuri pozitive: Trebuie să te perfecţionezi. Navigarea pe Internet poate fi plăcută şi distractivă doar dacă ştii cum să te protejezi. Pentru mai multe informaţii întreabă-ţi părinţii şi profesorii şi nu uita să vizitezi acest site cu conţinut în limba engleză: www.webwise.ie

Verifică dacă ai înţeles!

Completează cuvintele care lipsesc. Dacă nu eşti sigur, uită-te în text.

- Tonurile de apel, imaginile de fundal, fişierele mp3, avatarurile şi altele sunt rar .....
- Utilizează ..... online numai când ştii exact motivul pentru care au nevoie să strângă informaţii despre tine.
- Produselor li se face reclamă pe Internet pentru a fi cumpărate. Ca urmare, dacă nu eşti un consumator atent poţi foarte uşor să cazi în .....
- O mare parte din muzica şi filmele pe care le găseşti pe Internet sunt de fapt copii .....
- Închide ferestrele pop-up făcând clic pe ..... roşie, din colţul din dreapta sus.
- S-ar putea ca şi programul tău anti-virus să folosească ferestre pop-up pentru a-ţi transmite mesaje importante, pe care n-ar trebui să le .....
- Protejează întotdeauna informaţiile cu caracter ..... când îţi creezi un profil, foloseşti chat-ul sau te joci online.
- În principiu, ai dreptul să ..... numai acele documente sau fişiere pe care le-ai creat .....
- Nu ..... jocuri de pe site-uri web necunoscute şi nu uita să rulezi întotdeauna un program anti-virus.

ins@fe

Cu sprijinul:

upc

***Titlu**: Ghidul securităţii pe Internet pentru întreaga familie • Creat de Insafe, cu sprijinul Liberty Global/UPC în 2008*
Prefix: 9789078209 • Id 51950 • EAN: 9789078209577

Copyright: această lucrare este produsă sub licenţa Creative Commons Paternitate-Utilizare Non-Comercială – Fără Modificare 3.0 Unported. Pentru a vedea o copie a licenţei, vizitaţi: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0